

Brandt

malarstwo/painting

BOSZ
art

Bolesław Szańkowski
Portret Józefa Brandta
1910
olej na płótnie
162 × 112 cm

Bolesław Szańkowski
Portrait of Józef Brandt
1910
oil on canvas
162 × 112 cm

Brandt

malarstwo/painting

BOSZ
art

Wydawca składa podziękowania
Domowi Aukcyjnemu Agra-Art
za udostępnienie materiałów
ilustracyjnych.

The publisher would like to
thank the Agra-Art Auction
House for granting access
to the illustration resources.

BOSZ®

BoSz Szymanik i wspólnicy sp. j. Wydawca
ul. Przemysłowa 14
38-600 Lesko
tel. +48 13 469 90 00
fax +48 13 469 61 88
e-mail: biuro@bosz.com.pl
www.bosz.com.pl

Published by

Polski szlachcic (herbu Przysługa) o niemieckich korzeniach spędził w Monachium ponad pięćdziesiąt lat, podkreślając swoje polskie pochodzenie, sygnując obrazy „Józef Brandt z Warszawy” i co roku powracając do swego dworu w Orońsku.

Był batalistą, piewą wschodnich, kresowych rubieży, ilustrującym marzenia o potęgze Rzeczypospolitej, który ożywił pełną romantycznych nastrojów mitologię szlachecką.

Pierwszych lekcji malarstwa udzielił Brandtowi jeszcze w Warszawie Juliusz Kossak. Następnie Brandt wyjechał do Paryża, gdzie uczył się w latach 1858–1860 do prywatnej pracowni Léona Cognieta i odkrył panującą wtedy modę na Orient.

W 1863 r. Józef Brandt przeniósł się do Monachium – „niemieckich Aten”, mekki artystów, centrum sztuki europejskiej – studiował w Królewskiej Akademii Sztuki, w pracowniach Karla von Piloty’ego i Franza Adama, znakomitego malarza koni, poznał zbiory Starej i Nowej Pinakoteki. Od 1870 r. miał już własną pracownię, urządzoną w stylu wschodnim, należąca do najwspanialszych w mieście, w której bywali wszyscy, poczynając od głów koronowanych, a na polskiej kolonii artystycznej kończąc.

Józef Brandt posiadał w Monachium ogromny autorytet, wspierał i skupiał wokół siebie liczną grupę polskich artystów, których Henryk Siemiradzki nazywał „sztabem” (należeli do niego między innymi Maksymilian Gierymski, Adam Chmielowski), zaś samego Brandta – „generałem”. Prowadził również rodzaj szkoły dla młodych malarzy w tym mieście.

The Polish nobleman (of the Przysługa coat of arms) of German descent spent over fifty years in Munich, emphasising his Polish origins, signing his paintings “Józef Brandt from Warsaw”, and revisiting his manor house in Orońsko every year.

He was a battle scene painter, an admirer of the Eastern Borderland frontier, illustrating the dream of Mighty Poland, who brought to life the noblemen’s myths filled with romantic sentiments.

Brandt took his first painting lessons from Juliusz Kossak back in Warsaw. He then went to Paris, where he attended Léon Cogniet’s private studio between 1858–1860 and discovered the fashion for the Orient.

In 1863, Józef Brandt left for Munich – the “Athens on the Isar”, a mecca for artists, a centre of European art – he studied at the Royal Academy of Fine Arts, in the studios of Karl von Piloty and Franz Adam, an excellent horse painter; he also got to know the collections of the Alte and Neue Pinakothek. From 1870, he had his own studio decorated in Eastern style, one of the most magnificent in the city, frequented by everyone, from royalty to the Polish art colony.

In Munich, Józef Brandt enjoyed enormous authority; he supported and gathered around him a large group of Polish artists, whom Henryk Siemiradzki referred to as “staff” (including, among others, Maksymilian Gierymski and Adam Chmielowski), with Brandt

W 1875 r. został członkiem i profesorem Akademii Sztuki w Berlinie, w 1878 otrzymał tytuł królewskiego profesora honorowego akademii monachijskiej, a w 1900 r. dyplom członka honorowego akademii w Pradze. W 1881 r. został nagrodzony w Monachium bawarskim orderem zasługi – pierwszej klasy Krzyżem Kawalerskim Orderu św. Michała.

Równoległe z bogatym życiem artystyczno-towarzystwem w Monachium Brandt od 1875 r. prowadził dom prawdziwie otwarty w swoim dworze w Orońsku, gdzie spędzał wraz z rodziną letnie miesiące oraz hodował ukochane konie i polował.

Pomimo międzynarodowych sukcesów i stałego zamieszkania w Monachium Józef Brandt z pełną świadomością podejmował w swym malarstwie tematy polskie i z polską historią związane. Od 1869 r. nastąpiła eksplozja jego talentu, ukoronowana medalem na Wielkiej Międzynarodowej Wystawie Sztuki w Monachium. Sprzyjało temu ugruntowanie się fascynacji, podobnie jak u Henryka Sienkiewicza, siedemnastowieczną historią Polski. W tym czasie Brandt podróżował na Ukrainę i Podole, między innymi w 1871 r. zwiedził w towarzystwie Juliusza Kossaka Lwów, Żółkiew, Podhorce, Tarnopol, Trembowłę, Podhajce.

W 1869 r. powstał obraz *Tabor*, znany również jako *Powrót spod Wiednia*, który charakteryzuje płaski, równinny krajobraz z motywem wysokich sosen, z centralnie umieszczoną drogą, po jakiej posuwa się tytułowy tabor. W tym samym roku namalował stonowaną gamą kolorystyczną,

as their “general”. He also ran a kind of school for young artists in the city.

In 1875, he became a member and professor of the Academy of Arts in Berlin; in 1878, he was awarded the title of a royal honorary professor of the Academy of Munich, and in 1900, the diploma of an honorary member of the Academy in Prague. In 1881, he was presented with the Bavarian order of merit – the 1st-class Knights’ Cross of the Order of Saint Michael.

Alongside his vibrant artistic and social life in Munich, from 1875, Brandt ran a truly open house in his Orońsko manor, where he spent the summer months with his family, kept his beloved horses, and hunted.

Despite international acclaim and permanent residence in Munich, Józef Brandt deliberately tackled themes related to Poland and Polish history in his painting. From 1869, his talent skyrocketed, resulting in his receiving a medal at the Great International Art Exhibition in Munich. That was facilitated by his fixed fascination – similarly to Henryk Sienkiewicz – with 17th-century Polish history. At the time, Brandt travelled to the Ukraine and Podolia; for example, in 1871, he and Juliusz Kossak visited Lviv, Zhovkva, Pidhirtsi, Ternopil, Terebovlia, and Pidhaitsi.

In 1869, he painted *Baggage Train*, also known as *Return from Vienna*, characterised by a flat landscape of a plain with high pine trees, and a road in the centre with the baggage train. In the same year, he painted *The March*

zdominowaną brązami i ugrami, statyczny kompozycyjnie *Pochód Szwedów do Kiejdan*.

Rok później powstaje *Czarniecki pod Koldyngą*, inspirowany *Pamiętnikami* ulubionego przez Brandta Jana Chryzostoma Paska, z panoramiczną wręcz kompozycją w ciemnej paletce kolorystycznej. Obraz ten, uważany za najwybitniejsze dzieło artysty, został życzliwie oceniony przez współczesną mu krytykę, w tym przez Wojciecha Gersona, a nawet jego opozycjonistę, Stanisława Witkiewicza, który zauważył „niezwykłe zalety tonu”¹.

Brandt malował coraz bardziej tłumne sceny, wprowadzał coraz większą dynamikę kompozycji, z coraz większą liczbą aktorów, potyczek, ucieczek, pogoni, malowanych z rozmachem i brawurą, z wielką dbałością o wierność w rejestrowaniu kostiumów, broni, akcesoriów, z wyczuwalnym wręcz tętentem galopujących koni – elementów widocznych między innymi w obrazie *Powrót Kozaków* z 1893 r. Coraz silniej wiązał się z tematyką wschodnią, z Kozakami, Tatarami, Turkami, Arabami, na co wpływ miały zarówno utwory Adama Mickiewicza, Juliusza Słowackiego, Antoniego Malczewskiego, jak i Wincen- tego Pola.

W 1873 r. powstała *Bitwa pod Wiedniem*, poprzedzona kilkuletnimi, wnikliwymi studiami historycznymi. W 1878 r. Brandt namalował *Odbicie jasyru*, rozgrywającą się w bitewnym kurzu scenę napadu husarii Stanisława Koniecpolskiego na obóz tatarski pod Martynowem w 1624 r. i oswobodzenia polskich jeńców. W tych latach stworzył też kilka replik *Powitania*

of Swedes for Kiejdany, a static composition with a choice of subdued colours dominated by brown and ochre shades.

The following year, he created *Czarniecki at Koldyng*, inspired by *Memoirs* by Brandt's favourite writer Jan Chryzostom Pasek, presenting a panorama-like composition with dark colours. The painting, considered his ultimate masterpiece, was kindly received by contemporary critics, including Wojciech Gerson, and even the ill-disposed Stanisław Witkiewicz, who noticed “exceptional tone virtues”¹.

Brandt painted more and more crowded scenes, introduced greater dynamics into the composition, with an increasing number of actors, skirmishes, escapes, pursuits, painted daringly and boldly, with great attention to faithfulness in the presentation of costumes, weapons, accessories, with an almost palpable rattle of galloping horses – elements found, among others, in the 1893 painting *Return of the Cossacks*. He became ever more interested in Eastern themes – Cossacks, Tatars, Turks, Arabs – which was inspired by the writings of Adam Mickiewicz, Juliusz Słowacki, Antoni Malczewski, as well as Wincenty Pol.

In 1873, he created *Battle of Vienna*, preceded by years of thorough historical research. In 1878, Brandt painted *Rescue of Tatar Captives*, in which Stanisław Koniecpolski's Hussars attack the Tatar camp near Martyniv in 1624 and free the Polish captives – a scene taking place in the dust of battle. That was

Pochód Szwedów do Kiejdan
1869
olej na płótnie
42,5 × 69 cm

The March of Swedes for Kiejdany
1869
oil on canvas
42.5 × 69 cm

Czarniecki pod Koldyngą
1870
olej na płótnie
95 × 206 cm

Czarniecki at Kolding
1870
oil on canvas
95 × 206 cm

Odbicie jasyru
1878
olej na płótnie
179 × 445 cm

Rescue of Tatar Captives
1878
oil on canvas
179 × 445 cm

Perla stadniny
ok. 1891
olej na płótnie
67,5 × 93,5 cm

The Gem of the Stud Farm
ca. 1891
oil on canvas
67.5 × 93.5 cm

Obóz Zaporozżców
ok. 1895–1900
olej na płótnie
72,5 × 112 cm

Zaporozhian Camp
ca. 1895–1900
oil on canvas
72.5 × 112 cm

*Wyjazd Marysieńki
z Wilanowa*
ok. 1897
olej na płótnie
200 × 400 cm

*Departure of Marysieńka
from Wilanów*
ca. 1897
oil on canvas
200 × 400 cm

*Wyjazd Jana III
i Marysieńki z Wilanowa*
1897
olej na płótnie
186 × 326 cm

*Departure of John III
and Marysieńka from Wilanów*
1897
oil on canvas
186 × 326 cm

Józef Brandt (1841–1915) – jeden z najwybitniejszych malarzy batalistycznych XIX wieku, który znacząco wpłynął na rozwój polskiego malarstwa historycznego. Brandt doskonalił swój warsztat w Paryżu i Monachium. W stolicy Bawarii szybko zyskał uznanie niemieckich kolekcjonerów i krytyków, przewodził również polskiej kolonii artystycznej. Zafascynowany siedemnastowieczną historią Polski, uwieczniał na płótnach ważne wydarzenia historyczne oraz życie codzienne sarmatów i mieszkańców Kresów. Dzieła Brandta cechują szczegółowość przedstawień i dynamiczna kompozycja.

Józef Brandt (1841–1915) – one of the most outstanding 19th-century battle scene painters, who had a significant influence on the development of Polish historical painting. Brandt honed his skills in Paris and Munich. In the capital of Bavaria, he quickly gained acclaim among German collectors and critics, and he was also the leader of the Polish art colony. Fascinated by the 17th-century history of Poland, he painted major historical events and the everyday life of noblemen and the inhabitants of the Eastern Borderlands. Brandt's works demonstrate attention to detail and dynamic composition.